

Keskustanuorten talouspoliittinen ohjelma

Hyväksytty liittokokouksessa Torniossa 31.10.2021

1. Nuori Keskusta johdattaa Suomen ensimmäisen tien inhimillisyystalouteen – johdanto

Tarkastelet nyt Keskustanuorten talouspoliittista ohjelmaa. Ohjelma määrittelee periaatteelliset askelmerkit nuorkeskustalaisen talouspolitiikan tekoon arvojemme, periaatteidemme ja alkiolaisen sivistysperintömme pohjalta.

Talousjärjestelmän tulee olla ennen kaikkea ihmisiä ja ympäristöä varten. Siksi Keskustanuorten suulla puhutaankin inhimillisyystaloudesta. Talouspolitiikan tehtävä ei ole palvella järjestelmää, vaan ihmisten tarpeita ja ihmiskunnan kehittymistä.

Yksilön mahdollisuus kouluttautua, tehdä työtä ja yrittää on tämän ajattelutavan keskiössä. Suuremmilla hartioilla taas voidaan ratkoa suurempia haasteita ja saattaa ihmisiä yhteen.

Keskustalaisesta talousajattelusta on puhuttu usein kolmannen tien talouspolitiikkana. Keskustanuoret tulee muuttamaan tämän ajattelutavan, ja puhuukin keskitien talouspolitiikasta talouden ensimmäisenä tienä.

Ensimmäisen tien talous ei ole kapitalismin ja sosialismin hailakka kompromissi, kuten kolmannen tien talouden on haukuttu olevan. Ensimmäisen tien talouspolitiikka on suora keskitie, joka toteuttaa ihmisen luontaista ymmärrystä tasapainosta. Laidoilla heiluminen vie katseet väärin asioihin. Keskeltä käsin pystytään ratkomaan kaikkia ongelmia, mutta ennen kaikkea tuottamaan parasta mahdollista hyvää.

Riittävän vahva sosiaaliturva takaa sen, että kaikki pysyvät kyydissä. Tämä edellyttää toimivaa julkista sektoria. Kun perusasiat ovat kunnossa, kenen tahansa on mahdollista tavoitella unelmiaan ja myös vaurastua.

Tasapuolinen ensimmäisen tien talouspolitiikka takaa sen, että eriarvoisuus vähenee. Keskustanuoret uskoo, että ihminen kulkee luonnostaan keskitietä, ja siltä poikkeaminen tuottaa jopa vahingollista vastakkainasettelua.

Keskustanuoret uusi talouspoliittisen ohjelmansa vuoden 2021 aikana. Työssä kuultiin alan asiantuntijoita, johtavia poliitikkoja ja keskustanuoria. Ennen kaikkea työtä ohjasi halu tuottaa Suomeen ja maailmaan parempaa, nuorkeskustalaisen näköistä talouspolitiikkaa.

Työryhmä

Lauri Heikkilä (puheenjohtaja), Valtteri Paakki (sihteeri), Liina Tiusanen (sihteeri),
Santeri Ala-Röyskö, Kalle Pyky, Joel Taskila, Elli Tuominen

2. Inhimillisyyentalous – se ensimmäinen tie

Keskustanuorten talouspolitiikan keskiössä on ihmisyyys ja sen moninaisuus. Talous on aina väline, ihmisyyys itseisarvo. Talouden on aina palveltava ihmistä ja ympäristöä.

Keskite on talouspolitiikan ensimmäinen tie, se ei ole keskiarvopolitiikkaa. Poikkeamat keskitieltä ovat vain ailahtelua pois ihmisyyden kehityskulun pääreitiltä.

Keskustanuorten mielestä vapaudessa, vastuussa ja huolenpidossa on aina löydettävä tasapainon tie.

Keskustanuoret uskoo ihmisyyteen. Ihmisyyteen kuuluu halu oppia uutta ja kehittyä. Se on tahtoa hakea ratkaisuja ja tasapainoa riitojen sijaan. Se on myös omien rajojen ja rajoittuneisuuden tunnistamista. Yhteiskunnan ja yhteisöjen tuleekin ottaa kaikki näkökulmat huomioon. Inhimillisessä ensimmäisen tien taloudessa tiedostetaan kestävyys sekä taloudellisesti, ympäristöllisesti että sosiaalisesti.

Yhteiskunnan ja talouden rakentaminen on tulevaisuuden rakentamista. Siksi taloutta suunniteltaessa on aina katsottava yli vaalikausien.

Kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet parantaa taloudellista asemaansa. Pienituloisillakin on oltava mahdollisuus säästää, sijoittaa ja aloittaa yritystoiminta.

Yrittämiselle ja varallisuuden kartuttamiselle ei saa olla turhia esteitä. Yrittämisen sekä työn byrokratian on oltava mahdollisimman kevyttä. Yrittäminen on voitava aloittaa helposti. Verotuksen on oltava oikeudenmukaista, ja se on nähtävä hyvässä valossa yhteiskuntaa rakentavana asiana.

Perustulo palvelee kaikkia näitä tavoitteita. Se takaa toimeentulon ja mahdollisuuden kokeilla. Keskustanuorten perustulomalli takaa perustulon periaatteiden toteutumisen parhaiten. Progressiivinen negatiivinen tulovero on perustulon portaaton muoto, jossa veroprosentti kasvaa tulojen noustessa tasaisesti, eikä kannustinloukkuja pääse syntymään. Perustulolle määritellään tietty raja, johon asti ihminen on perustulon saaja, ja rajan ylittyttyä häntä verotetaan portaattomalla progressiolla.

Keskustanuoret ajaa Suomeen enemmän kansankapitalismia. Se ei ole suurpääoman puolustamista saati omaisuuden kansallistamista. Kansankapitalismi tarkoittaa tavallisen kansalaisen mahdollisuutta omistaa, sijoittaa ja yrittää.

Läheisyysperiaate ohjaa Keskustanuorten ajattelua kaikilla politiikan tasoilla. Maailma on toimintavarmin silloin, kun lähellä pystytään monipuolisesti tuottamaan kaikki perustarpeet. Mutta toimintavarmuutta luo myös se, että ollaan kiinnostuneita ja välitetään siitä, mitä kauempanakin tapahtuu.

Markkinatalous perustuu paljolti erikoistumiseen. Keskustanuoret luottaa markkinoiden

voimaan talouden kasvattamisessa ja innovaatioiden kehittämisessä. Markkinoilla erikoistuminen tuottaa myös asiantuntijuutta. Erikoistumisessa on varottava kuitenkin yksipuolistumista.

Samoin Keskustanuoret luottaa julkiseen sektoriin yhteistä elämää ohjaavana tekijänä. Kaikkea ei kannata tehdä markkinavetoisesti, ja joidenkin hyödykkeiden asettaminen markkinoiden lainalaisuuksien varaan on suorastaan vaarallista. Luonnollisten monopolien tulee olla yhteistä omaisuutta. Julkisen sektorin toimintakyky on turvattava ennen markkinoiden toimintakyvyn turvaamista.

Kansainvälisesti on turvattava markkinoiden toiminta ja vähennettävä varallisuuseroja sekä torjuttava eriarvoistumista. Yhteisillä pelisäännöillä ja avoimuudella taataan reilu maailmantalous.

Tavallisen kansalaisen perustarpeiden on oltava edullisesti saatavilla. Edullinen ravinto on luonnollinen edellytys tähän, mutta Keskustanuorten mielestä se ei riitä. Perusturvan on oltava riittävä yhteiskunnassa kiinni pysymisen kannalta. Samoin asumisen, sähkön ja paikasta toiseen liikkumisen hintojen tulee olla kohtuullisella tasolla kaikille tuloluokille.

Talouden ensimmäinen tie antaa tilaa unelmoida ja mahdollisuuden saavuttaa mitä tahansa. Vain keskitie vie eteenpäin.

3. Nuorkeskustalainen talous ja yhteiskunta

3.1. Sukupolvelta toiselle kestävä julkinen talous

Tasapainoinen julkinen talous on hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Keskustanuorten läpileikkaava arvo on ylisukupolvisuus, mikä tulee huomioida myös julkisen talouden hoidossa. Yhteistä taloutta tulee hoitaa kestävästi siten, että myös tulevat sukupolvet voivat luottaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkkoon.

Suomen julkisen talouden hoidossa tulee katsoa nykyhetkeä pidemmälle. Talouden tulee olla vahvoissa kantimissa ja tulevaisuus on otettava huomioon päätöksiä tehdessä. Suomen väestörakenteen muutos on aiheuttamassa huomattavia muutoksia julkisen talouden kulurakenteeseen. Suomalainen hyvinvointivaltio tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa nykyistä enemmän. Lisäksi on huolehdittava siitä, että jokaisen lapsilukuhaave voi toteutua.

Sosiaali- ja terveydenhoidon uudistus sekä maakuntaudistus näyttävät linjaa pitkälle tulevaisuuteen. Maakuntien rahoitus tulee turvata, ja maakuntaverot saattaa voimaan järkevällä aikataululla samalla kun maakunnat saavat uusia tehtäviä. Tärkeää on panostaa myös palveluiden tehokkuuteen ja tuottavuuteen.

Julkisen talouden peruspilareita ovat valtio, kunnat ja maakunnat. Julkinen talous järjestetään

pääosin yhteisillä verovaroilla, joten on tärkeää, että veronmaksajat kokevat verot oikeudenmukaisiksi ja kohtuullisiksi. Valtion veropohja muodostuu tulevaisuudessakin ansio ja pääoma-, yhteisö-, arvonlisä- sekä valmisteveroista ja muutamista muista veroluonteisista tuloista. Lisäksi kuntatasolla kerätään kiinteistövero.

Suomi on maksanut aina velkansa, ja näin asian tulee olla myös vastaisuudessa. Velkarasite on paitsi ylisukupolvisuuden nimissä väärin, heikentää se myös kilpailukykyämme.

Ansio- ja pääomatulosta verotuloja on kerättävä oikeudenmukaisella progressiivisella veromallilla. Kyseisten verolajien verotus muodostuu valtion, maakunnan ja kunnan asettamista veroista. Yhdelle yksilölle ei saa koitua liiallista verotaakkaa harteilleen. Kaksoiskuntalaisuudella varmistetaan verotulojen jakautuminen todellisen asumisen mukaan. Lisäksi valtionosuusjärjestelmällä huolehditaan jatkossakin koko maan kehittämisestä.

Jotta verotuloja saadaan jatkossakin, on työnteon oltava aina kannattavaa. Ja jotta talous voi kasvaa, Suomeen tarvitaan uusia työpaikkoja. Näin ollen yrittäjyyttä on tuettava ja yrittämisen aloittaminen on tehtävä helpoksi esimerkiksi verohelpotusten avulla. Näin mahdollistetaan se, että mahdollisimman monella suomalaisella on töitä.

Ensi sijassa julkinen talous mahdollistaa ihmisille perustavanlaatuisia palveluita, kuten terveydenhuollon ja koulutuksen. Julkinen talous turvaa mahdollisuuksien tasa-arvoa ja jokaisella suomalaisella tulee olla oikeus päästä palveluiden piiriin omassa kotikunnassaan sekä koko Suomessa. Ihmisen sosioekonominen asema tai asuinpaikka ei voi olla este perustavanlaatuisiin palveluihin pääsemisessä.

Keskustanuoret näkee, että kukaan ei saa jäädä jälkeen. Laajalla sosiaaliturvalla on yhä paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Sosiaaliturva takaa sen, että yksilö voi luottaa tulevaan eikä hän jää tyhjän päälle vaikeassakaan elämäntilanteessa. Tulevaisuuden eläkejärjestelmä perustuu entistä enemmän ihmisten omaan varallisuuteen. Loppukädessä on kuitenkin yhteiskunnan vastuulla huolehtia ikäihmisten hyvinvoinnista ja toimeentulosta.

Investoinneilla ja panostuksilla mahdollistetaan yhteiskunnan kehittäminen ja korjaaminen silloin, kun siihen on tarvetta. Keskustanuoret kannattaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatio (TKI)-investointien tasoksi järkeväksi ja kasvua luovaksi arvioitua neljää prosenttia bruttokansantuotteesta. Rahoitus tulee sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta. Näillä investoinneilla varmistetaan, että suomalaiset ovat jatkossakin tutkimuksen ja kehityksen eturintamassa. Suomen hyvinvointi rakentuu jatkossakin pitkälti vientialojen menestyksen varaan.

Tämä vaatii panostuksia TKI-palveluihin sekä sivistykseen. Suomalainen maksuton koulutusjärjestelmä on jatkossakin osa menestystarinaamme. Opiskelijoiden siirtyessä tämän vuosikymmenen aikana perustulon piiriin erillinen tarve opintorahalle poistuu. Tätä ennen opintorahan tulee muodostaa kestävä pohja opiskelijoiden toimeentulolle.

3.2. Mielekäs, turvattu ja uutta luova ihmiselämä

Ihmisen on saatava rakentaa omaa elämäänsä haluamallaan tavalla niin, että hän ei tuota vahinkoa muille. Koulutus on avain kaikkeen. Yleissivistyksen roolia on vahvistettava koulupolulla. Riittävä yleissivistys antaa ihmiselle avaimet suuntautua haluamalleen alalle ja kehittämään itseään jatkuvasti elämän mittaisella matkalla. Koulutus on avain työelämään ja yrittäjyyteen. Keskustanuoret haluaa nähdä yhteiskunnan, jossa oppiminen on osa koko elämänkaarta, ja opiskelu on sovitettavissa yhteen erilaisten elämäntilanteiden kanssa. Ihmisen on saatava kasvaa ja kehittyä rauhallisesti täyteen mittaansa.

Yhteiskunnan tehtävä on turvata monipuoliset koulutusmahdollisuudet sekä perusturva, joka takaa jokaiselle mahdollisuuden toimia tasa-arvoisesti osana yhteiskuntaa. Verotuksen ja tulonjakopolitiikan on oltava tasolla, joka takaa kaikkien pysymisen osana yhteiskuntaa. Vain hyvinvoiva ihminen, joka voi luottaa yhteisön turvaverkkoihin, pystyy ottamaan riskejä yrittäjänä ja työnhakijana.

Suomalaisen yhteiskunnan tulee olla ketterä. Työmarkkinoiden tulee joustaa yhteiskunnan murroksissa ja ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa. Tarvitaan ihmisen kokoisia uudistuksia. Jatkossakin työntekijän tulee luottaa siihen, että palkkapäivänä ansaittu korvaus työstä kilahtaa tilille.

Keskustanuoret haluaa rakentaa Suomeen paikallisen sopimisen henkeä. Lainsäädännöllä määritellään raamit, mutta yksityiskohdissa sovitaan paikallisesti, työntekijä ja työnantaja vertaisina neuvotellen niin pienissä kuin suurissakin yrityksissä. Työntekijöiden oikeuksien toteutumisesta ja heidän riittävästä edustuksestaan työpaikan päättävissä elimissä on pidettävä huolta. Tulevaisuudessakin osapuolet voivat niin halutessaan hakea tukea työmarkkinajärjestöiltä. Riippumatta työnantajatahon koosta, tulee kaikilla työnantajilla olla samat selkeät ja yksinkertaiset velvollisuudet.

Suomalaisen työelämän tulee olla tasa-arvon mallikuva. Anonyymin työhaun käyttöönnotolla varmistetaan ihmisten yhdenvertainen kohtelu rekrytointiprosesseissa. Sukupuolten välisen palkkatasa-arvon tulee olla itsestäänselvyys.

Keskustanuoret tavoittelee Suomeen 80 prosentin työllisyysastetta. Tämä vaatii merkittäviä panostuksia osatyökykyisten asemaan. Kuntouttavaan työtoimintaan ja työnohjaukseen panostamalla entistä useampi saadaan osallistumaan työelämään. Koko ikäluokkaa koskevilla tulevaisuuskutsunnoilla pyritään varmistamaan, ettei ihminen täysi-ikäisyyden alkaessa tipahda yhteiskunnan kelkasta.

Kun työtä ei ole tarjolla, tulee ihmisille turvata riittävä sosiaaliturva. Perustulo mahdollistaa kaiken työn kannattavan vastaanottamisen. Joillakin aloilla lyhyemmät työviikot ja -päivät ovat perusteltuja, kuten myös nollatuntisopimukset. Siksi perusturvan tehtävä on mahdollistaa kaiken työn vastaanottaminen kannattavasti, eli perustulo on välttämätön osa tulevaisuutta.

Suurimmat kulut yksilön elämässä liittyvät asumiseen. Asumisen hinta onkin saatava pudotettua merkittävästi alemmas, jotta ihminen voi satsata elämässään muuhunkin kuin asumiseen. Julkisen sektorin tehtävä on huolehtia, että asuntorakentamista ohjaavat asujan tarpeet. Tässä on huomioitava tasapainoisen aluekehityksen periaatteet.

Keskustanuoret kantaa huolta kotitalouksien velkaantumisesta. Asuntolainojen takaisinmaksuajan ei tulisi olla 25 vuotta pidempi. Samaan aikaan ASP-lainojen ehtoja on höllennettävä, jotta entistä useampi nuori pääsee toteuttamaan unelmansa omistusasunnosta. Kulutusluottojen 10 prosentin korkokattoa ja suoramarkkinointikieltoa tulee jatkaa.

Kansankapitalismi kasvattaa suomalaisten hyvinvointia. Suomalaisen kansankapitalismin moottorina voisi toimia sijoitussäästötili sekä verovapaasti ostettavat ja myytävät osuudet työnantajan osakkeista. Nykyistä osakesäästötiliä tulee kehittää kohti sijoitussäästötiliä, jossa olisi mahdollista omistaa muitakin sijoitustuotteita kuin osakkeita. Sijoitussäästötilin omaisuuden realisointia ensiasunnon hankintaa varten tulisi helpottaa verotuksellisesti.

3.3. Yrittäminen yhteiskunnan kivijalkana

Suomen talouden lisäarvon ja työpaikat luovat yritykset – oli kyse sitten suurista tai mikroyrityksistä, tulee niiden toiminnan olla Suomessa houkuttelevaa ja kannattavaa. Yrittäminen tulisi saada näyttäytymään varteenotettavana vaihtoehtona entistä useammalle, ja yrittämisen kokeilun sekä esimerkiksi kesäyrittäjyyden tulisi olla mahdollisimman helppoa. Minkä nuorena oppii sen vanhana taitaa. Suomi tarvitsee innovaatioita ja myös korkeasti koulutettuja yrittäjiä. Korkeasti koulutettujen yrittäjyys tekisi yritysmaailmasta monialaisemman.

Keskustanuoret haluaa siirtää yrityksiin liittyvän verotuksen painopistettä yhteisöverotuksesta kohti pääomatuloverotusta. Jotta yrityksen tuottamat tulot menisivät mahdollisimman tehokkaasti uusiin investointeihin, tulee niiden pysyä yrityksessä. Näin ollen haluamme nähdä tilanteen, jossa yrityksen tuloja verotetaan voimakkaammin vasta siinä vaiheessa, kun ne nostetaan osinkona yrityksestä ulos. Tämä takaisi pienille yrityksille paremmat kasvun mahdollisuudet. Alv-vapaan myynnin alarajaa tulee nostaa, sillä se auttaa eritoten pienimuotoista ja osa-aikaista yrittäjyyttä sekä asiantuntijayrittäjyyttä. Suurempia yrityksiä on voitava verottaa perinteisemmällä mallilla muunkin rahaliikenteen yhteydessä.

Myös oman yrityksen aloittamisen kynnyksen on oltava mahdollisimman matala, ja toisaalta yritystoiminnan lopettamisen tulee olla mahdollisimman kevyttä. Tämä mahdollistaisi yrittämisen kokeilemisen ja vaikkapa toimialan vaihtamisen, jos liikeidea ei toimikaan.

Keskustanuoret haluaa taloustaidot ja yrittämisen opetettavaksi jo peruskoulussa. Tätä kautta luodaan pohjaa yrittäjämönteiselle kulttuurille, ja epäonnistumistilanteissa osattaisiin arvostaa sitä, että on kokeillut ja yrittänyt. Korkeakouluille ja yrittäjille tulisi luoda ekosysteemi, jossa sekä opiskelijat, yrittäjät että siemenrahoittajat kohtaavat.

Keskustanuoret esittää, että jokaiselle lapselle annetaan henkilötunnuksen lisäksi Y-tunnus. Yritystoiminta tulee voida käynnistää ja lopettaa helposti ”nappia painamalla” -tyyppisellä ilmoituksella Patentti- ja rekisterihallitukselle. Ilmoituksen hinnan tulee vastata korkeintaan vain toteutuneita kuluja, ja käsittelyn tulee olla nopeaa. Lisäksi Keskustanuoret haluaa mahdollisuuden tehdä yrityksen veroilmoituksen oman henkilöverotuksen yhteydessä, jos yritystoimintaa on alle 4000 €/kk tai 15 000 €/vuosi.

Ensimmäisten työntekijöiden palkkaaminen tulee tehdä riskittömämmäksi esimerkiksi poistamalla yrityksiltä irtisanomisen rajoitteita, kuten palkkauskarensseja, sekä muilla keinoilla kuten pidemmällä koeajoilla. Irtisanomiskorvauksen tulee määräytyä siten, että kertymä olisi suurempi pidempään työssä olleilla, jotta irtisanomissuojan muutosta ei käytettäisi väärin. Irtisanomistilanteissa tulee katsoa kokonaisuutta, eikä niitä tule hoitaa yksittäisiin kriteereihin, kuten työssäoloaikaan vedoten. Lähtökohtana tulee olla, että etusijalla työpaikkansa säilyttävät sellaiset työntekijät, jotka ovat yritykselle merkityksellisiä osaamisensa puolesta. Työttömyystuessa laskevasti portaittainen malli tulisi toteuttaa tietyin kohtuullisin alarajoin.

Suomessa tulee pyrkiä luomaan hyvä ympäristö sukupolvenvaihdoksille. Vaihdoksen verotaakka ei saa olla liian raskas. Perintöverotusta uudistettaessa on kuitenkin muistettava sen tehokkuus varallisuuserojen tasaajana. Verotuksen oikeudenmukaisuutta voidaan parantaa lisäämällä joustoja perintöveron maksuaikatauluun. Avopuolisoiden asemaa perinnönjaossa tulee parantaa.

3.4. Paikallisuus on vihreää

Ilmasto- ja ympäristökriisiä ratkaistaessa taloudella ja talouden ohjauskeinoilla on merkittävä vaikutus. Ympäristötaloudesta puhuttaessa kestävä kehitys on olennaista. Ilmastokriisi on yksi ihmiskunnan suurimmista haasteista ja haaste on tunnistettava. Ilmastokriisin ratkaisemisessa on kuitenkin muistettava kestävä kehitys ja ihmisten koetun hyvinvoinnin kasvaminen.

Suomessa puhuttaessa vihreästä taloudesta usein korostuvat taloudelliset ohjauskeinot ja vihreät investoinnit. Maailmalla vihreä talous on kuitenkin paljon laajempi käsite, jossa tavoitteena on koko talousjärjestelmän muutos ja uuden talousjärjestelmän syntyminen. Vihreä talous on luonnon arvojen korostamista ja rahan sekä tuotantomäärien kyseenalaistamista. Vihreässä taloudessa luonto nähdään itsessään pääomana, ei vain pelkkänä raaka-ainevarastona. Keskustanuorten mielestä talousjärjestelmän tulisi sopeutua kohtuulliseen kuluttamiseen – asteittain yhteiskuntamme siirtyvät kohti kierto- ja jakamistaloutta.

Vihreään talouteen liittyvät myös poliittiset ohjauskeinot, jotka toki voivat aiheuttaa vastarintaa sekä ihmisten epätasa-arvoista kohtelua. Poliittisia ohjauskeinoja kuitenkin tarvitaan tietyin määrin, mutta on huolehdittava, etteivät erilaiset verot ja maksut eriarvoista ihmisiä. Yhteiskunnan tulee mahdollistaa, ei kurittaa. Mahdollistamista on esimerkiksi innovaatioiden ja erilaisten teknologioiden tukeminen valtion puolesta.

Jokainen voi omilla henkilökohtaisilla valinnoilla edistää kestävästä kehitystä ja vihreää taloutta. Tämä edellyttää, että kuluttajilla on luotettavien ja läpinäkyvien sertifiointien kautta selvyys tuotteiden tuotantoketjusta. Paikallisuuden ja kotimaisuuden suosiminen niin henkilökohtaisella kuin esimerkiksi kuntien hankintojenkin tasolla edistää kestävästä kehityksen tavoitteita. Paikallisuuteen liittyy myös lähellä tuotettu puhdas energia, kuten vesi-, tuuli-, ja pienydinvoima. Biotalous luo mahdollisuuksia energiakriisin ratkaisemiseksi.

Markkinatalouden uudistuminen on myös osa vihreää taloutta. Markkinatalous elää kuluttamisesta, mutta kuluttaminen kuormittaa ilmastoa, joten kuluttamisen täytyy muuttua. Tulevaisuudessa omistaminen tulee muuttumaan ja ihmiset eivät enää halua omistaa hyödykkeitä. Erilaiset leasing- ja vuokrapalvelut tulevat yleistymään. Myös palvelutalous tulee nostamaan arvoaan tulevaisuudessa ja palvelualalla tulee työskentelemään yhä useampi ihminen. Uudenlaisen yritystoiminnan tukeminen ja suosiminen on tulevaisuudessa tärkeää, jotta ihmisten hyvinvointi ei kärsi.

Fossiilitaloudesta luopuminen on kiireellistä. Biopolttoaineet ja sähkö ovat nopeita keinoja korvata ylimääräistä hiilikiertoa aiheuttavat polttoaineet.

Vihreä talous tarkoittaa muutoksia niin paikallisella, valtakunnallisella kuin globaalillakin tasolla. Muutokset tapahtuvat jokaisen henkilökohtaisessa käyttäytymisessä sekä poliittisten päätösten kautta yritysten ja ihmisten arjessa. Markkinatalous muuttuu ja kehittyy, mutta on myös mahdollista, että luomme kokonaan uuden talousjärjestelmän vastaamaan nykyisen järjestelmän haasteisiin.

3.5. Eettiset ja yhteen pelaavat maailmanmarkkinat

Talouden rakenteiden muutos auttaa maailmanlaajuisesti pitämään kaikki kiinni kehityksessä. Maailmantalouden suuret tehtävät ovat poistaa eriarvoisuus, taata kaikille riittävä toimeentulo ja torjua ilmastonmuutos.

Maailmanlaajuisen talouden tulee Keskustanuorten mielestä rakentua alhaalta ylöspäin niin, että maailmanlaajuiset rakenteet palvelevat niin sanottua alatasoa. Kauppapolitiikassa kaikki osapuolet ovat tasa-arvoisia ja reilu maailmankauppa tukee maailman joka kolkkan tasaista kehittymistä. Reilu maailmantalous ja reilu kauppapolitiikka eivät pudota ketään kelkasta.

Läheisyysperiaatteen on toteuduttava kaikkialla maailmassa. Oman alueen ruoka on tuotettava mahdollisimman lähellä ja kaiken tarpeellisen on löydettävä kohtuullisen läheltä. Monipuolinen tuotanto takaa sen, että huoltovarmuus toteutuu kaikkialla. Yksipuolisuus on uhka esimerkiksi ruoantuotannossa, jos se köyhdyttää maaperän tai jokin takaisku kohtaa juuri yhtä lajia.

On monta asiaa, joissa tarvitaan erikoistumista. Erikoistumisen on tapahduttava mahdollisimman paljon joka maassa ja maakunnassa, mutta mitä vaativampiin tuotantomuotoihin edetään, sitä tärkeämpää on, että maailma kykenee pelaamaan yhteen.

Globaali vastuu ja oikeudenmukaisuus tarkoittavat sitä, että reilut pelisäännöt ulotetaan kaikkialle. Jos jossain uhkaavat ihmisoikeusrikkomukset tai ympäristökatastrofit, ulkopuolelta autetaan taas oikealle tielle, eli kultaiselle keskitielle. Keskitien maailma takaa hyvinvoinnin, turvaa mahdollisuudet luoda uutta ja pelastaa ympäristön.

Maailmanlaajuiset luonnonkatastrofit ja jopa avaruudesta tulevat uhat ovat todellisia vaaroja. Innovaatioyhteistyö on tarpeellinen keino vastata uhkiin ennen, kuin ne ovat edes näköpiirissä. Tätä varten valtioiden ja ylikansallisten elinten on otettava vahvaa roolia asioissa, jotka eivät lyhytjänteisemmällä markkinoilla kannata.

Maailman kauppajärjestö WTO:n roolia on demokratisoitava ja sillä tulee olla aitoa valtaa, joka tukee oikeudenmukaista kauppapolitiikkaa. Kansainvälisin sopimuksin on tilkittävä ylikansallisten yritysten veronkiertoa. Euroopan unionin on oltava tässä työssä aloitteellinen ja unionin jäsenvaltioiden toimittava esimerkkinä.

Kehitysavussa painopisteen on oltava siinä, että yhteisöjä autetaan auttamaan itse itseään niin paljon kuin mahdollista. Tätä varten kehityslaina on hyvä tapa auttaa kehittyviä maita investoimaan ja luomaan omaa kasvuaan. Koulutus tulee liittää entistä vahvemmin osaksi kehitysapua. Kehitysavun tulee tukea talouden vihreää siirtymää kehittyvissä maissa. Euroopan unionin roolia on vahvistettava poliittisena ja heikennettävä taloudellisena unionina. Valtionrajojen yli tapahtuvan talouden koordinoijana EU:n poliittinen rooli on pidettävä riittävän vahvana, kunnioittaen kuitenkin valtioiden ensisijaista vastuuta omasta taloudestaan ja velastaan. Yhteisvelalle unionissa on sanottava selkeä ei. EU:n vahva poliittinen rooli maailmanpolitiikan kentillä on kaikkien eurooppalaisten ja maailman kehityksen etu. Keskustanuoret näkee euron jäsenmaiden yhteisenä valuuttana.

Keskuspankkien rooli rahapolitiikassa on tärkeä, eikä kryptovaluuttojen tai muiden vaihtoehtoisempien tule ajaa tästä ohi. Keskustanuoret näkee keskuspankkielvytyksen olevan tien päässä. Ei voi olla niin, että keskuspankit rahoittavat epäsuorasti valtioita ostamalla niiden velkakirjoja jälkimarkkinoilta. Tämä on auttanut julkisia talouksia lyhyellä tähtämellä, mutta pitkällä tähtämellä keskuspankkien ensisijainen tehtävä on huolehtia koko valuuttajärjestelmän kestävyyydestä ja luotettavuudesta.

4. Inhimillisyydestalous mahdollistajana

Talous on Keskustanuorille ensisijassa väline. Onnistuneella talouspolitiikalla voidaan auttaa yhteiskuntia ja ihmisiä kehittymään.

Nuorakeskustalaisen talouspolitiikan ytimenä on inhimillisuus ja tasapaino.

Taloussystemäämmä tulee kehittää kohti inhimillisyydestaloutta. Se on ylisukupolvinen, yhdenvertainen ja kestävä kehityksen periaatteita noudatteleva talous. Se on ensimmäinen tie.

Suomalaisen yhteiskunnan elinehto on uudistuminen. Rakenteita tulee saada joustavammaksi, jotta Suomi pärjää kiihtyvässä globaalissa kilpailussa. Ketterä yhteiskunta rakentuu pitkälti pienten ja keskisuurten yritysten varaan. Yrittäjyydestä tulee vahvempi osa suomalaisuutta.

Tulevaisuudessakin Suomen hyvinvointi rakentuu ahkeruuden ja työnteon varaan. Yhä useampi tekee etätöitä palvelusektorilla. Samalla on huolehdittava siitä, että kaikki pysyvät yhteiskunnassa mukana, tässä tärkeä elementti on portaaton progressiivinen negatiivinen tulovero.

Jatkossakin Suomi on osa maailmaa, mutta Keskustanuoret haluaa nähdä paikallistalouksien vahvistuvan. Hyvinvointi rakennetaan lähellä ihmistä.

Inhimillisyydestä on kohtuullisuuden ja oikeudenmukaisuuden taloutta. Se takaa kaikille hyvän elämän.